

Aloc 191

Sprawozdanie

Komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie utworzenia krajowego funduszu inwestycyjnego i zmiany niektórych postanowień statutu Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Kiedy w chwili ogólnego zastoju gospodarczego i upadku ducha przedsiębiorczości w kraju, Wydział krajowy wystąpił w 1884 r. z inicjatywy ówczesnego marszałka krajowego Dra. Zyblikiewicza przed Sejmem z projektem powołania do życia nowej wielkiej instytucji kredytowej pod nazwą „krajowego Zakładu kredytowego“ - podniesiono w odnośnym sprawozdaniu Wydziału krajowego kilkakrotnie z naciskiem, że jednym z głównych celów tej instytucji jest popieranie produkcji już istniejącej przez dostarczanie dogodnego i taniego kredytu, a obok tego popieranie oraz inicjowanie tworzenia nowych przedsiębiorstw produkcyjnych. Jako punkt programowy działalności Banku wstawił też Wydział krajowy: „Zakładanie, nabywanie, wspieranie oraz prowadzenie we własnym zarządzie i na własny rachunek przedsiębiorstw przemysłowych, rolniczych i innych“. Wprawdzie takie sformułowanie zadań Banku wydało się ówczesnej Komisji sejmowej zbyt śmiałym i ryzykownym i dlatego usuwa ona z programowych zasad organizacyjnych Banku ustęp powyższy, pozostawia jednak jako punkt zasadniczy programu „pośredniczenia w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw rolniczych, przemysłowych i handlowych oraz udzielanie im pożyczek“. Dla bliższego objaśnienia tego ustępu służyć może zdanie, jakie w sprawozdaniu swem umieściła Komisya, określając główne cele i zadania nowej instytucji: „Komisya bankowa popiera jaknajusilniej wnioski Wydziału krajowego w przekonaniu, że doprowadzi on do poprawienia stosunków kredytowych i do rozbudzenia produkcji we wszystkich gałęziach, a w konsekwencji umożliwi rozkwit ekonomiczny kraju“. W dalszym zaś ciągu czytamy w sprawozdaniu Komisji: „Według wniosku Komisji zadaniem Banku krajowego będzie nie tylko udzielanie kredytu w zwyczajnym pojęciu, ale i popieranie przedsiębiorstw produkcyjnych w rozległym zakresie“.

Tak szerokie zakreślenie atrybucyj i zadań Banku wyposażonego na początek kapitałem zaledwie 1 miliona złr. wywołało dość ostre głosy krytyki w Sejmie, a jeden z posłów, uzasadniając wniosek na zmianę tego ustępu programowego, dał wyraz temu zapatrywaniu w charakterystycznych słowach „nie chciałbym, ażeby zakład ten kredytowy, który w atrybucjach jest kolosem, a w środkach karłem, angażował się w zakładaniu przedsiębiorstw, które do najniebezpieczniejszych przedsięwzięć zaliczam“. W odpowiedzi na te zarzuty, a w obronie wniosku Komisji stanął obok innych posłów także sprawozdawca Komisji, a ówczesny dyrektor Towarzystwa kredytowego ziemskiego poseł hr. Russocki, podnosząc zupełnie słusznie, że „z całego sprawozdania okazuje się, że także celem wprowadzenia tej instytucji w życie jest, aby rozbudzić przemysł, aby przyjść z pomocą wszelkim gałęziom rękodzielnicstwa“. Rezultatem ożywionej na ten temat dyskusji było odrzucenie przez

Sejm postawionej poprawki, a więc uchwala, mocą której jedną z dyrektyw dla działalności przyszłego Zarządu bankowego miało być staranie „o rozbudzenie przemysłu i rękodzielnictwa w kraju“. W tej interpretacji, jaką zarówno Komisya, jak Sejm nadał jednemu z programowych punktów statutu bankowego — zakreślono Bankowi mniej więcej to samo zadanie w zakresie popierania produkcji krajowej, o jakim myślał i jakie mieć pragnął śp. Zyplikiewicz.

Zarząd Banku krajowego, nie dysponując z początku odpowiednio wysokim kapitałem zakładowym, wszedł dopiero w 1891 r. na drogę popierania przedsiębiorstw produkcyjnych przez nabywanie udziałów. Rzecz charakterystyczna, że pierwszym przedsiębiorstwem, które doznało bardzo hojnego, a niekoniecznie zasłużonego poparcia ze strony Banku, było „Akcyjne Towarzystwo handlowe“, a więc przedsiębiorstwo, którego celem było w najlepszym razie pośredniczenie i ułatwianie zbytu dla produkcji już istniejącej, nie zaś tworzenie nowych źródeł i warstów produkcyjnej pracy. Według ostatniego bilansu udzielonego sprawozdawcy przez dyrekcję Banku, wynoszą udziały Banku krajowego w 12 mniejszych i większych przedsiębiorstwach 750.540 K, co wobec 9-cio milionowego kapitału własnego (zakładowego i rezerwowego) reprezentuje przeszło 8% majątku bankowego. Wybór przedsiębiorstw przez Bank popieranych, zwłaszcza w pierwszych latach niezawsze był trafny i szczęśliwy. Kilka przedsiębiorstw po krótkim bardzo istnieniu zlikwidowało, narażając bank na stratę 145.000 K w kapitale, kilka nie przynosi prawie żadnej dywidendy, reszta rozwija się pomyślnie. Zamknięcie bankowe za rok 1905 wykazuje dochód z wszystkich aktywnych udziałów w kwocie 20.015 K, straty w kwocie 13 518 K, czysty więc zysk z tych lokacji w sumie 6.497 K, co nie reprezentuje nawet 1% od włożonego kapitału bankowego. Dyrekcya Banku przewiduje jednak na przyszłość wyższą rentowność niektórych przedsiębiorstw, co z życzeniem, by się te przywydywania jak najrychlej spełniły, przyjąć należy z zadowoleniem do wiadomości.

Nie mogąc z łatwych do zrozumienia powodów immobilizować znaczniejszych ponad powyższą kwotę 750.000 K funduszy w udziałach przedsiębiorstw przemysłowych, popiera jednak Bank krajowy produkcję przemysłową głównie przez udzielanie przedsiębiorstwom przemysłowym łatwego i taniego kredytu. Obok zwykłego eskonta weksli tychże przedsiębiorstw, udziela Bank zakładom, stojącym z nim w stosunku kredytowym, także pożyczek ratalnych na skrypta i kredytu w rachunku bieżącym.

Te ostatnie kredyty doszły przy niektórych przedsiębiorstwach do sum bardzo poważnych, przewyższających wielokrotnie udziały Banku w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Dla słusznej oceny działalności Banku krajowego w dziedzinie bezpośredniego popierania wytwórczości kraju podnieść jeszcze należy, że Bank zawiaduje pięcioma stałymi funduszami, przez kraj dla poparcia przemysłu i rolnictwa utworzonymi, które to fundusze posiadały z końcem roku 1905 kapitału obrotowego przeszło 5 milionów K, ulokowanego w 980 pożyczkach z kwotą 4,868.363 K.

Z powyższego wynika, że Bank krajowy, zwłaszcza w ostatnich 10 latach, starał się w miarę swych środków finansowych popierać w dość szerokim zakresie, z nierównym jednak skutkiem, przedsiębiorstwa produkcyjne, zwłaszcza w zakresie przemysłu fabrycznego, a więc starał się spełniać ile możności włożone na siebie przez swych twórców i założycieli zadania.

Bezstronny i sprawiedliwy sąd o dotychczasowej działalności Banku krajowego w tej dziedzinie niełatwo dziś już wydać, jeżeli się uwzględni, że okres oazowy tej działalności jest zbyt krótki, że środki działania Banku były stosunkowo szczupłe, że wreszcie środowisko działania t. j. gospodarze i niestety etyczne stonki w wielu gałęziach produkcji krajowej nie ułatwiały, lecz raczej utrudniały działalność zarządu bankowego.

Zarząd banku krajowego pragnie obecnie uczynić krok dalszy w dziedzinie popierania produkcyjnych sił kraju. Jako punkt wyjścia, a zarazem jako powód bezpośredni podjęcia tej nowej akcji przyjmuje zarząd bankowy najpierw fakt, iż już w 1907 roku Sejm znajdzie się w położeniu dysponowania, częścią przynajmniej, czystego zysku banku (§. 102. statutu bankowego), a dalej drugi fakt, iż w bilansie bankowym znajdują się udziały przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i bankowych w sumie 750.540 K, wskutek czego dość znaczna część funduszy bankowych jest unieruchomiona, a udziały te, co w kraju starającym się podnieść z dawnego

zastoju i ubóstwa nie da się łatwo uniknąć, przedstawiają po części aktywa wątpliwe o chwytym i niepewnym dochodzie.

Tak więc z jednej strony, pragnąc uniknąć niepożądanego ewentualności doręcznego, bezplanowego dysponowania czystymi zyskami Banku przez Sejm przy corocznych uchwałach budżetowych, z drugiej zaś strony dążąc zupełnie słusznie do stopniowego wyeliminowania z bilansu bankowego niezupełnie pewnych pozycji stanu czynnego, wreszcie w przeświadczeniu o konieczności intensywniejszego działania w kierunku popierania wytwórczości krajowej, czemu Sejm krajowy dał wymowny wyraz w uchwałach swych z 12. listopada 1904 roku w sprawie rozszerzenia działalności funduszu przemysłowego i utworzenia Banku przemysłowego, zwrócił się zarząd Banku do Wydziału krajowego z propozycją utworzenia 5-milionowego funduszu inwestycyjnego, dotowanego z corocznej nadwyżki dochodów, t. j. corocznego czystego zysku Banku krajowego, nie zużytego na powiększenie jego kapitału zakładowego, a nie przeznaczonego statutowo na wzmocnienie różnego rodzaju rezerw. Ponieważ z czystego zysku przeznaczano dotychczas według §. 101. statutu bankowego 60% na dotację rezerw, zaś 40% na powiększenie kapitału zakładowego — należałoby, zdaniem zarządu bankowego, utrzymać nadal 60% dotację rezerw, a tylko 40% czystego zysku przelewać do funduszu inwestycyjnego. Opierając się na rzeczywistych wynikach ostatnich 2 lat, t. j. r. 1904 i 1905, które z jedynym wyjątkiem 1893 r. wykazują najpomyślniejsze wyniki bilansowe, t. j. najwyższe cyfry czystego zysku Banku krajowego, przypuścić wolno, że przeciętna roczna dotacja funduszu inwestycyjnego wynosić będzie w pierwszych latach około 200—250.000 K, czyli, że nie uwzględniając możliwego w przyszłości rozwoju czystego zysku Banku krajowego, potrzebaby około 20 lat do utworzenia 5-milionowego funduszu inwestycyjnego.

Godząc się w zasadzie na propozycję Banku, postanowił Wydział krajowy zaprojektować Wysokiemu Sejmowi utworzenie krajowego funduszu inwestycyjnego i nie wstawiać do budżetu krajowego, począwszy od roku 1908, nadwyżek dochodów Banku krajowego, używanych dotąd na powiększenie kapitału zakładowego, lecz przeznaczać je na utworzenie tego funduszu tak długo, dopóki z tych corocznych wkładek, bez wliczania ich oprocentowania i bez ewentualnych zysków, nie powstanie kapitał 5 milionów koron.

Fundusz ten, stanowiący własność kraju, byłby przez Bank krajowy za osobnym ustanowić się mającym wynagrodzeniem administrowany, osobno bilansowany i zarachowywany, a przeznaczeniem jego byłoby popieranie gospodarczego rozwoju kraju na polu przemysłu, rolnictwa, górnictwa i handlu, bądźto przez dostarczanie zakładowego kredytu lub kapitału dla przedsiębiorstw krajowych, bądź przez tworzenie lub popieranie organizacji kooperacyjnych, bądź też wogóle przez działalność w celach rozwoju i popierania ogólnej wytwórczości gospodarczej kraju.

Wydział krajowy zaznacza, że fundusz ten miałby w pierwszym rzędzie spełniać te zadania, które wyżej wymieniono, w drugim zaś rzędzie dopiero udzielać pożyczek tym przedsiębiorstwom, któreby powyższym określeniom odpowiadały, a ze względu na pewne swe znamiona nie mogły kompetować o pożyczki z istniejących już funduszy: przemysłowego i przemysłowo-rolniczego. Stanowczo zaś za wykluczone uważa Wydział krajowy, aby jedno i to samo przedsiębiorstwo mogło i w funduszu inwestycyjnym i w pożyczkowym funduszu przemysłowym znaleźć pomoc materialną.

Działalność swą rozpocząłby fundusz inwestycyjny z chwilą wpłacenia pierwszej dotacji w sposób, któryby bliżej określił regulamin, wydany przez Wydział krajowy po wysłuchaniu zdania Dyrekcyi Banku krajowego. W regulaminie tym, prócz ścisłego określenia i oznaczenia granic działalności tego funduszu w duchu wyżej poczynionych zastrzeżeń, unormowaną byłaby także wysokość wynagrodzenia Banku za administrację, tudzież kwestya tworzenia specjalnej rezerwy, wreszcie sposób tworzenia i powoływania ciał doradczych, względnie komisji informacyjnych.

Z chwilą kiedy fundusz ten z samych wyłącznie corocznych wkładek, pochodzących z 4% czystego zysku Banku, osiągnie kwoty dwóch milionów koron, nastąpi stopniowe wcielenie doń aktywów Banku krajowego, składających się z udziałów w przedsiębiorstwach przemysłowych, według ich rzeczywistej wartości w chwili wcielenia. Refundowanie to odbywać się będzie, jak powiedziano, stopniowo tak,

że co najwyżej półroczna dotacja funduszu inwestycyjnego będzie mogła być na ten cel użyta.

Wydział krajowy sądzi, że myśl ta o stworzeniu funduszu inwestycyjnego w czyn zamieniona odpowie intencji, jaka przebijała z uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. listopada 1904 r.

Bez przyczynienia się funduszu krajowego, a jedynie przez czasowe zrzczenie się dochodu, nie mającego w 40 milionowym budżecie większego znaczenia, dochodu, bez którego się budżet krajowy dotąd obywat, powstanie z biegiem lat instytucja finansowa, jak na nasze stosunki poważna, która przy braku u nas możnych warstw średnich i przy braku tradycji ekonomicznych, stanowiących poważną trudność w powstawaniu przedsiębiorstw przemysłowych, a w zasilaniu powstałych w kapitał obrotowy, przyczynić się winna i niewątpliwie się przyczyni do ekonomicznego rozwoju kraju.

Nie przesądzając przyszłości, która da świadectwo o pożyteczności i o rozwoju tej instytucji, Wydział krajowy nadmienia jedynie, że jeżeli się wyrażone powyżej nadzieje ziszczą, będzie rzeczą przyszłych Reprezentacji kraju zastanowić się nad tem, czyby nie należało instytucji tej wyposażyć w prawo emitowania własnych obligacyj dla poważniejszego powiększenia kapitału zakładowego.

Wnioski, które Wydział krajowy Wys. Sejmowi w zakończeniu swojego sprawozdania przedkłada do uchwały, dotyczą między innymi także zmiany §. 102. statutu Banku krajowego.

Gdy zaś zachodzi potrzeba wprowadzenia zmian także w inne postanowienia statutu, Wydział krajowy nie przedkłada Wys. Sejmowi oddzielnego sprawozdania w tej mierze, lecz w tem samem przedłożeniu omawia potrzebę tych zmian i po wnioskach, dotyczących utworzenia funduszu inwestycyjnego, przedstawia wnioski, zmierzające do ich wprowadzenia, jakoteż wnioski co do innych pożądaných zmian statutu bankowego.

Proponowane przez Wydział krajowy wnioski dotyczące zmian statutowych obejmują cztery grupy postanowień:

a) zmiany przepisów normujących rozdział czystego zysku. Wejdą tutaj nowe przepisy o funduszu inwestycyjnym;

b) podwyższenie gwarancyi kraju dla obligacyj komunalnych i kolejowych w każdym z tych dwóch działów do wysokości 40 milionów koron, czyli w każdym o 10 milionów koron;

c) zmianę przepisów o udzielaniu pożyczek hipotecznych na murowane domy mieszkalne w tym kierunku, by na przyszłość Bank krajowy udzielać mógł takich pożyczek także w miejscowościach nie podlegających podatkowi domowo-czynszowemu;

d) zmianę przepisów dotyczących udzielania pożyczek komunalnych. Chodzi tu o zmiany stylistyczne (§§. 3. B), 36, 43. i 109. w duchu uwag c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, by uchwalone przez Wysoki Sejm w dniu 15. listopada 1905 r. zmiany statutu bankowego mające na celu rozszerzenie działalności działu pożyczek komunalnych, uzyskać mogły zatwierdzenie c. k. Rządu.

Komisya bankowa, uznając w całości słuszność podanych w sprawozdaniu Wydziału krajowego motywów dotyczących potrzeby i użyteczności projektowanego funduszu inwestycyjnego, jak również dzieląc motywami skłaniające Wydział krajowy do przedłożenia wniosków dotyczących zmiany innych postanowień statutowych, przedkłada Wys. Sejmowi poniżej zamieszczone wnioski w stylizacji Wydziału krajowego z następującymi uwagami:

1. Komisya bankowa uważa za rzecz konieczną, by zarządy trzech fundusów, mających na celu popieranie wytwórczości kraju t. j. funduszu inwestycyjnego, przemysłowego i przemysłowo-rolniczego pozostawały ze sobą w ustawicznym jak najściślejszym kontakcie i porozumieniu, bo jedynie w ten sposób może być osiągnięty wspólny tym funduszom cel t. j. planowa, systematyczna akcja w kierunku podniesienia produktywności kraju we wszystkich ważniejszych dziedzinach wytwórczości.

2. Pokrewny cel funduszu inwestycyjnego i przemysłowego, skłania Komisję bankową do zwrócenia uwagi Wydziału krajowego na potrzebę wzięcia pod rozwagę sprawę ewentualnego połączenia zarządu tych 2 funduszy, względnie zupełnego złączenia ich w jedną całość, zwłaszcza gdyby się w praktyce okazać miała niepraktyczność odrębnego, samodzielnego ich bytu.

3. Zbyt szczupła w stosunku do określonego celu dotacja funduszu inwestycyjnego z jednej strony, a zbyt może hojne dotowanie rezerw bankowych, które już dzisiaj przekroczyły kapitał zakładowy banku, z drugiej strony, skłonić powinna w przyszłości Wydział krajowy do wzięcia pod rozwagę myśli podwyższenia dotacji funduszu inwestycyjnego n. p. do wysokości 50 lub 60% corocznych zysków bankowych z przeznaczeniem reszty na dotację funduszy rezerwowych.

4. O ile pomoc funduszu inwestycyjnego nie nastąpi przez nabywanie udziałów (akcyj), przyczem Komisya bankowa zwraca uwagę na konieczność intensywniejszego i częstszego zastosowania zaniedbanej w naszym kraju a najsilniejszej formy asocjacji gospodarczej t. j. spółki akcyjnej tudzież najnowszego typu spółkowego t. zw. spółki z ograniczoną poręką — lecz przez udzielanie kredytu na kapitał zakładowy, należy zdaniem Komisji, pożyczki takie co do terminu spłaty stosować ściśle do rodzaju przedsiębiorstwa, unikając wszelkiego biurokratycznego szablonu i wszelkiej stałej formułki. Zdaniem Komisji, nie tyle sama niskość stopy procentowej, ile raczej niewypowiedzialność kapitału pożyczkowego i dogodność spłaty pod względem jej terminu stanowić będzie główną pomoc i dogodność pożyczki z funduszu inwestycyjnego.

5. Wobec wzrastającego szybko zapotrzebowania zarówno pożyczek komunalnych przez większe miasta i powiaty, jak pożyczek kolejowych przez kraj i miasta (lwowskie koleje elektryczne), Komisya, chcąc uniknąć konieczności dalszego podwyższenia gwarantowanej sumy pożyczek komunalnych i kolejowych już w przyszłym może roku, postanowiła w porozumieniu z JE p. Marszałkiem krajowym podwyższyć gwarancję kraju do sumy 50 milionów koron zarówno przy komunalnych jak kolejowych obligacjach.

Zarazem pozwala sobie Komisya zwrócić uwagę Wydziału krajowego na potrzebę przedłużenia terminu amortyzacyjnego dla pożyczek komunalnych przez wprowadzenie nowego typu pożyczek 60 letnich. Zaleca się to także ze względu na konkurencję zagranicznych banków, które mogą dlatego ofiarować korzystniejsze warunki spłaty niż Bank krajowy.

6. Ponieważ głównym celem funduszu inwestycyjnego powinna być działalność pobudzająca do tworzenia i zakładania nowych przedsiębiorstw produkcyjnych, a powodzenie takiego przedsiębiorstwa zależy — jak wiadomo — przeważnie od moralnych i ekonomicznych przymiotów właściciela (dzielność charakteru i fachowość), w drugim zaś dopiero rzędzie od wysokości włożonego weń kapitału, należy z funduszu inwestycyjnego przedewszystkiem popierać jednostki pod każdym względem osobiście dzielne, dające charakterem i fachowością możliwie najwyższą gwarancję odpowiedniego kierownictwa nowem przedsiębiorstwem.

7. Pragnąc przyspieszyć wejście w życie funduszu inwestycyjnego, nie widzi Komisya bankowa żadnej przeszkody, by Bank krajowy udzielał a conto przyszłych dotacyj zaliczki do wysokości 500.000 K funduszowi inwestycyjnemu za odpowiedniem oprocentowaniem zaliczonego kapitału.

Na podstawie powyższych wywodów Komisya bankowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. 1. Sejm ustanawia krajowy fundusz inwestycyjny w wysokości pięciu milionów koron, przeznaczony na popieranie gospodarczego rozwoju kraju na polu przemysłu rolnictwa, górnictwa i handlu bądź to przez dostarczanie zakładowego kredytu lub kapitału dla przedsiębiorstw krajowych, bądź przez tworzenie lub popieranie organizacji kooperacyjnych, bądź też wogóle przez działanie w celach rozwoju i popierania ogólnej wytwórczości gospodarczej kraju.

2. Sejm przeznacza z bilansów Banku krajowego począwszy od bilansu za r. 1907 na dotację tego funduszu tę coroczną nadwyżkę dochodów Banku, która służyć miała na powiększenie kapitału zakładowego, a która po dojściu tego kapitału do kwoty 4,400.000 K, miała być oddawaną do dyspozycji Sejmowi.

3. Przekazywanie tej nadwyżki do krajowego funduszu inwestycyjnego ma się odbywać tak długo, dopóki fundusz ten z samych tylko nadwyżek, bez doliczania jakichkolwiek odsetek i ewentualnych zysków nie urośnie do kwoty pięciu milionów koron.

4. Fundusz inwestycyjny będzie osobno administrowany, zarachowywany i bilansowany przez Bank krajowy na podstawie przepisów, wydanych przez Wydział krajowy po wysłuchaniu zdania Dyrekcyi Banku krajowego.

II. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj komunalnych pierwszej i następnych emisji aż do dalszej wysokości dwudziestu milionów koron imiennej wartości, czyli razem z dotychczas przyjętą gwarancją do wysokości pięćdziesięciu milionów koron imiennej wartości w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero, o ileby wyżej wymienione fundusze nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

III. Kraj gwarantuje dopełnienia zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj kolejowych, aż do dalszej wysokości dwudziestu milionów koron imiennej wartości, czyli razem z dotychczas przyjętą gwarancją do wysokości pięćdziesięciu milionów koron imiennej wartości w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału poręczają w pierwszym rzędzie wierzytelności Banku krajowego, pochodzące z pożyczek udzielonych w obligacjach kolejowych, jakoteż nabyte w myśl §. 64. lit. b. walory kolejowe, specjalny fundusz rezerwowy, utworzyć się mający dla obligacyj kolejowych (§. 76.), następnie cały majątek Banku krajowego (§. 67.), a dopiero wówczas i o tyle, o ileby rzeczzone aktywa na pokrycie w mowie będących zobowiązań nie wystarczały, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

IV. Sejm uchyla postanowienia §§. 3 B. C. D. n., 4., 2., 36., 43., 102., 109. B. 2., 112., 2. statutu Banku krajowego w osnowie obecnie obowiązującej i uchwała je w osnowie następującej:

§. 3. B. Oddział komunalny obejmuje udzielanie pożyczek spłacalnych ratami:

1. Państwu, funduszowi krajowemu, powiatom i gminom;
2. towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 Nr. 70. dz. p. p. i kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucyom za poręką gmin lub powiatów przyjętą zgodnie z ustawą;
3. spółkom wodnym na cele w ich zakres statutowy wchodzące (§. 36.);
4. wszelkim innym prawnie publicznym korporacyom, mającym swą siedzibę w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, a wyposażonym w prawo nakładania danin dla pokrycia swoich potrzeb.

Wszystkie te pożyczki udzielane będą w obligacjach komunalnych, wydawanych do wysokości udzielanych pożyczek.

Pożyczki udzielane funduszowi krajowemu wymagają Najwyższego zatwierdzenia.

Oprócz tych pożyczek, udzielanych bezpośrednio wymienionym wyżej osobom prawnym, wolno Bankowi krajowemu nabywać w drodze cesyi pretensye osób trzecich, przysługujące im do Państwa, kraju i innych prawnie publicznych korporacyi w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem i na podstawie tak nabytych pretensyj obligacje komunalne emitować. Wszystkie obligacje komunalne wszelkich emisji, będące równocześnie w obiegu, nie mogą łącznie przekraczać sumy 50,000.000 (pięćdziesięciu milionów) koron imiennej wartości.

Do emisji obligacyj komunalnych ponad ogólną sumę pięćdziesięciu milionów koron imiennej wartości, potrzebnem jest zezwolenie c. k. Rządu.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj komunalnych pierwszej i następnych emisji, aż do łącznej wysokości pięćdziesięciu milionów koron imiennej wartości w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom obligacyj komunalnych poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla obligacyj komunalnych, następnie Bank krajowy całym swoim majątkiem, a dopiero o ileby wyżej wymienione fundusze nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyj komunalnych, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

§. 3. C. Oddział kolejowy obejmuje udzielanie spłacalnych ratami pożyczek Państwu, krajowi i prywatnym przedsiębiorstwom kolejowym w kraju.

Pożyczki te udzielane będą odbiorcom w obligacjach kolejowych, wydawanych do wysokości udzielanych pożyczek. Wszystkie obligacje kolejowe, będące równocześnie w obiegu, nie mogą łącznie przekraczać kwoty 50,000.000 koron imiennej wartości.

Do emisji obligacyj kolejowych ponad powyższą sumę potrzebne jest zezwolenie c. k. Rządu.

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań, wypływających z wydania obligacyj kolejowych aż do wysokości 50,000.000 koron imiennej wartości w ten sposób, iż regularną opłatę procentów i spłatę kapitału poręczają w pierwszym rzędzie wierzycelności Banku krajowego, pochodzące z pożyczek udzielonych w obligacjach kolejowych, jakoteż nabyte w myśl §. 64. lit. b walory kolejowe, specjalny fundusz rezerwowy utworzyć się mający dla obligacyj kolejowych (§. 76.), następnie cały majątek Banku krajowego (§. 67.) a dopiero wówczas i o tyle, o ileby rzeczony aktywa na pokrycie w mowie będących zobowiązań nie wystarczały, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

§. 3. D. n. przyjmowanie poręki za kredytowane przez Rząd podatki spożywcze i kredytowaną Wydziałowi krajowemu należytość za sól.

§. 4. 2) na zapisane w księgach hipotecznych domy murowane mieszkalne, mogące podlegać podatkowi domowo czynszowemu w miejscowościach, które oznaczy Wydział krajowy.

§. 36. Bank udzielać będzie pożyczki w obligacjach komunalnych:

1. Państwu, funduszowi krajowemu, powiatom i gminom:

a) na spłatę lub ułatwienie spłaty wysoko oprocentowanych długów;

b) na inwestycje i przedsiębiorstwa produkcyjne, oraz na zakładanie lub zasialanie powiatowych lub gminnych zakładów kredytowych;

c) na cele użyteczności publicznej, nie wchodzące w zakres bieżącej gospodarki.

2. Towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z 9 kwietnia 1873 Nr. 70. Dz. p. p. i kasom oszczędności powiatowym lub gminnym, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów, przyjętą zgodnie z ustawą, celem dostarczenia obrotowego funduszu, szczególnie dla udzielania pożyczek na realności włościańskie, pod warunkami odpowiadającymi potrzebom kredytu włościańskiego, jednak przy przestrzeganiu istniejących dla tych instytucyj statutowych i odnośnych prawnych postanowień.

3. Spółkom wodnym, utworzonym na podstawie ustawy państwowej z 30. maja 1869 Dz. p. p. Nr. 93. i ustawy krajowej z 14. marca 1875 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38. na cele wskazane statutem Spółki Pożyczka nie może przekraczać wysokości kosztów robót, na których pokrycie zaciągniętą zostaje. Jeżeli pożyczkę zaciąga spółka wodna, subwencyonowana przez kraj lub państwo, pożyczka nie może przekraczać wysokości kosztów niepokrytych subwencją.

4. Wszelkim innym prawnie publicznym korporacyom, mającym swoją siedzibę w Królestwie Galicyi i Lodomerji z W. ks. Krakowskiem, a wyposażonym w prawo nakładania danin dla pokrycia swoich potrzeb.

Przyznanie pożyczki w obligacjach komunalnych nastąpić może tylko za uchwałą Rady nadzorczej Banku krajowego, powziętą na wniosek Dyrekcyi, a zatwierdzoną przez Wydział krajowy.

Udzielanie pożyczek komunalnych gminom wiejskim, tudzież gminom miasteczek i miast, nieposiadających osobnych statutów, zależne jest od uchwały Rady powiatowej, uznającej istotną użyteczność i potrzebę zaciągnięcia pożyczki na jeden z celów powyżej wymienionych.

O każdej pożyczce komunalnej, kwotę 200.000 (dwakroć stotysięcy) koron przenoszącej, tudzież o każdej pożyczce komunalnej, udzielonej gminie lub powiatowi, przedtem już jakąś zaliczką lub pożyczką obciążonym, Wydział krajowy składać będzie Sejmowi szczegółowe sprawozdania na najbliższej sesji sejmowej.

§. 43. Bank krajowy wydawać może obligacje komunalne na podstawie i do wysokości pożyczek komunalnych, udzielonych państwu, funduszowi krajowemu, powiatom lub gminom, dalej towarzystwom zaliczkowym, utworzonym na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 r. Dz. p. p. Nr. 70, powiatowym lub gminnym kasom oszczędności, wszystkim tym instytucjom za poręką gmin lub powiatów, przyjętą

zgodnie z ustawą, wreszcie spółkom wodnym, utworzonym na podstawie ustawy państwowej z dnia 30. maja 1869 Dz. p. p. Nr. 93 i ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38, a to do wysokości tych pożyczek (§. 36), wreszcie wszelkim innym prawnie publicznym korporacyom, mającym siedzibę w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, a wyposażonym w prawo nakładania danin dla pokrycia swych potrzeb

§. 102. Gdy kapitał zakładowy Banku dojdzie do czterech milionów czterechkroć stu tysięcy koron, nadwyżka coroczna przychodów Banku krajowego, która dotąd służyła na powiększenie kapitału zakładowego Banku, o ile nie będzie potrzebną na utrzymanie go w powyższej wysokości, oddawaną będzie na utworzenie krajowego funduszu inwestycyjnego, którego przeznaczeniem będzie: popieranie gospodarczego rozwoju kraju na polu przemysłu, rolnictwa, górnictwa i handlu, bądźto przez dostarczanie zakładowego kredytu lub kapitału dla przedsiębiorstw krajowych, bądź przez tworzenie lub popieranie organizacji kooperacyjnych, bądźto w ogóle przez działania w celach rozwoju i popierania ogólnej wytwórczości gospodarczej kraju.

Krajowy ten fundusz inwestycyjny ma być tak długo rzeczonymi nadwyżkami dochodów Banku krajowego stopniowo i corocznie dotowanym, dopóki z samych tych nadwyżek nie urosnie do kwoty pięciu milionów koron, poczem o przeznaczeniu i sposobie użycia dalszych nadwyżek Banku krajowego — Sejm postanowi.

Krajowy fundusz inwestycyjny będzie wedle przepisów, wydanych przez Wydział krajowy po wysłuchaniu zdania Dyrekcji Banku krajowego, osobno administrowany przez Bank krajowy, zarachowywany i bilansowany.

§. 109. B. 2. przyznawanie na wniosek Dyrekcji pożyczek komunalnych (§. 36.) i potwierdzanie na obligacyach komunalnych, że zostały wydane na podstawie pożyczki udzielonej państwu, funduszowi krajowemu, gminie, powiatowi, względnie towarzystwu zaliczkowemu, kasie oszczędności powiatowej lub gminnej za poręką gminy lub powiatu, przyjętą zgodnie z ustawą, dalej spółce wodnej lub też jakiegokolwiek innej korporacji prawnie publicznej w kraju, mającej prawo nakładania danin dla pokrycia swych potrzeb — albo, że wydano je na podstawie nabytych przez Bank w drodze cesyi pretensyi osób trzecich, przysługujących im do którejkolwiek z powyższych osób prawnych (§. 47. lit. g).

§. 112. 2. ustanowienie stopy procentowej dla pożyczek hipotecznych i kolejowych i wysokości dodatku na koszt zarządu (§§ 11. 37. i 58) oraz ustanowienie stopy procentowej i rowizyi zwłoki (§. 14.).

Przewodniczący:
Wł. Kraiński.

Sprawozdawca:
Leo.